

Ministerie van het Brussels
Hoofdstedelijk Gewest
De Heer A. GOFFART
Directeur
B.R.O.H. – Directie Stedenbouw
CCN-Vooruitgangstraat 80-bus 1
1035 Brussel

U/ref. : 04/PFD/04/pfu/164555 (F. Timmermans / M. Bouvin)
O/ref. : GM/ah/BXL-3.21/s379
Bijlage : 1 lastenboek en 1 plan

Brussel,

Mijnheer de Directeur,

Betreft : BRUSSEL. Congresplein. Aanvraag voor een eengemaakte vergunning voor het uitvoeren van restauratie- en omgevingswerken. Eensluitend advies.

In antwoord op uw brief van 20 oktober met bovengenoemde referentie, ontvangen op 21 oktober 2005, hebben wij de eer u te melden dat onze Commissie tijdens haar vergadering van 9 november 2005 over hoger vermelde werken ongunstig advies heeft uitgebracht.

Op 1 april 1998 bracht de KCML eensluitend advies uit over de heraanleg van de openbare ruimte van het op de vrijwaringslijst ingeschreven Congresplein. Dat ontwerp betrof echter niet de onmiddellijke omgeving van de Congreskolom, hoewel toen reeds bleek dat die zone genivelleerd moest worden en dat de hardstenen afsluiting aan restauratie toe was. Beide aspecten maken het onderwerp uit van de voorliggende aanvraag.

De vervanging van de bestaande verharding

Verzakkingen van het terrein hebben plaatselijke denivellerings veroorzaakt. Bij hevige regenval veroorzaakt dit een ongelijkmatige waterafvoer en ontstaan er diepe plassen. De bestaande kiezels zouden bovendien niet onderhoudsvriendelijk zijn. Men stelt voor de huidige verhardingslaag af te graven en te vervangen door een nieuwe bekleding bestaande uit met cement gebonden gedolomitiseerde kalksteen. Eventueel zou men ook het rioleringsnet vervangen en men zou een drainering met afvoerputten voorzien.

De Commissie meent dat de voorziene gecompacteerde en okerkleurige verharding afbreuk zou doen aan het uitzicht van de beschermde Congreskolom en van het omliggende plantsoen en niet strookt met het behoud van de bestaande hoogstammen. De vervanging van de bestaande bekleding door een gestabiliseerde laag van tenminste 50 cm is, zowel esthetisch als t.o.v. het bomenbestand te ingrijpend.

De Commissie vraagt dat het afgraven van de bestaande lagen de aanleiding zou vormen voor het aanvoeren van volle grond in de ruime omgeving van de beplanting. In elk geval moet men de nodige voorzorgen nemen opdat de nieuwe laag het wortelgestel niet zou verstikken en moet men garanderen dat een nieuwe bekledingslaag voldoende waterdoorlaatbaar is. Een nieuw voorstel moet worden voorgelegd dat rekening houdt met bovenstaande bemerkingen.

Restauratie van de hardstenen balustrade

Door het verzakken van de funderingen en het roesten van de verankeringen, alsook omwille van slecht uitgevoerde herstellingen in het verleden of gewoon door slijtage, verkeren heel wat elementen van de hardstenen balustrade in slechte staat. De voorgestelde restauratie behelst dan ook het demonteren en hermonteren van de balustrade met behoud van de belangrijkste onderdelen.

De leuning en de sokkels aan weerszijden van de monumentale trap vertonen evenwel een karakteristiek schadepatroon. De balustrade vertoont een verzakking van ongeveer 20 cm t.o.v. de sokkel bovenaan de trapleuning waardoor het vroegere aanhechtingspunt zichtbaar geworden is. Voorgesteld wordt de sokkel op deze plaats te herstellen d.m.v. een te verlijmen inzetstuk dat men ter plaatse zou bekappen met herneming van de lijsten.

Deze oplossing vormt de spreekwoordelijke pleister op het houten been en is voor de KCML onaanvaardbaar omdat ze niet is gefundeerd op een afdoende omschrijving van de pathologie van de schade : voorgestelde optie vormt geen oplossing voor de oorzaak van de verzakkingen. Bovendien biedt ze noch esthetisch, noch technisch een afdoend antwoord. De Commissie vraagt dus allereerst de oorzaak van de schade op te sporen (eventueel d.m.v. enkele ontledende proefboringen) en daaraan vervolgens een adequate oplossing te koppelen.

Betreffende de restauratie van de balustrade zelf, vraagt ze dat men geen elementen zou vervangen zonder toestemming van de D.M.L. aan wie men eveneens een voorbereidende reinigingsproef moet voorleggen. De samenstelling van het voegwerk moet in het lastenboek gepreciseerd worden. Tenslotte vraagt de Commissie de blauwe hardsteen niet te behandelen met een anti-graffiti product. Een dergelijke behandeling geeft een erg onesthetisch resultaat wanneer ze op blauwe hardsteen wordt toegepast. Bovendien kan men in situ vaststellen dat het probleem op deze site niet akueel is.

Lantaarn en grondwettekst

De eerdere toepassing van een niet-conforme verflaag op het metaal heeft voor een verkleuring gezorgd van een van de bronzen lantaarns en in het beeldhouwwerk n.o.v. J.J. Jacquet zijn ook scheuren zichtbaar die voor corrosie zorgen. De scheur zou worden opgevuld d.m.v. mastiek (in artikel 3 van het lastenboek omschreven als *bewerkbaar mastiek voor metaal*) en daarna opnieuw geleverd met corrosiewerende verf (*kleur en glansgraad gelijkaardig aan de naburige lantaarns*).

De voorgestelde behandeling garandeert de conservering van de lantaarn op lange termijn niet. De Commissie vraagt dit onderdeel van de werken uit de aanvraag te lichten en toe te vertrouwen aan een gespecialiseerde en erkend restaurateur. Bij deze gelegenheid kan men best alle figuratieve lantaarns aan een controle onderwerpen.

Op de voorzijde van de kolom werden fragmenten van de Grondwet uit 1831 in de steen gehouwen. De tekst zou moeilijk leesbaar zijn en is achterhaald. Daarom wil men een vertaling voorzien in het Nederlands, Duits en Engels, gegraveerd op bronzen platen, te bevestigen op de sokkels aan de voet van de trap. De bestaande inscripties vormen een wezenlijk onderdeel van het monument en aan die historische realiteit mag volgens de Commissie niet worden getornd.

Met de meeste hoogachting,

G. MEYFROOTS
Adjunct-Secretaris

J. DEGRYSE
Voorzitter

kopie : D.M.L. van het Brussels Gewest